

IRODALOM.

A magyarországi gyógypedagógiai intézetek működése az 1928/29. tanítási évben. Az intézetek igazgatóságainak jelentései alapján összeállították: Klug Péter és Simon József. Budapest, 1929. (4-r., 186 l.)

A siketnémák, vakok és gyengeelméjűek nevelésével és tanításával foglalkozó 40, többé-kevésbé különböző rendszerű intézményről számolnak be a címben megnevezett jeles szakfelügyelők. En, aki ez intézményeket 40 év óta ismerem, gyönyörködéssel szemlélem azt a külső, belső fejlődést, mely 40 év alatt máig kialakult, de egyszersmind keserű és fájó érzés is vegyül ez örömezetembe, ha arra gondolok, hogy mi lehetne még, ha megvolna az is, ami elveszett. Meggondolt stratégiával volt ugyanis elhelyezve az a tizen-nyolc mentsvár, mely hazai siketnémáinkat tanító-nevelő oltalmába fogadta. Ezek közül azonban elsodorta tőlünk a háború a pozsonyi, körmeöbányai, jolsvai, ungvári, kolozsvári, temesvári és aradi intézeteknek nemcsak erkölcsi és szellemi tőkét, hanem célszerű, sőt gyönyörű épületeit is.

E veszteségérzetet enyhíti némileg a kezünkben levő szakfelügyelői jelentésnek gazdag beszámolója. A gyógypedagógiai oktatás egész vonalán meglátszik ugyanis az újraképzés nemes izgalma. Megelégedésnek és az elismerésnek meleg érzésével számolnak be a szakfelügyelők minden iskolafajnak és minden egyes iskolának lefolyt tanévi működéséről. Első helyen az 1898. évben szervezett Gyógypedagógiai Intézetek Országos Szaktanácsának munkásságát ismertetik. Tárgyalta a szaktanács az intézmények szabályzatait, irányt szabott a tantervek revíziójának, tárgyalta a tankönyvek szerkesztését, bírálattát, a gyógypedagógiai tanárok részére továbbképző tanfolyamok szervezését, a siketnémák, vakok és gyengeelméjűek tankötelezettségének ügyét, a kiegészítő iskoláknak gyógypedagógiai iskolákká való szervezését stb., stb. Gazdag program és jelentős munka, melynek nagy részét maga a szakfelügyelőség végezte.

Minden egyes intézmény igazgatója külön-külön számol be a maga intézetről, bemutatván képből is intézetének külsejét és egy-két belső mozzanatát.

A siketnémák intézeteiben igen jelentős alkotás az *előkészítő iskola* (óvodaféle intézmény) szervezése és főként a kised néma növendékeknek a beszélés célja felé irányuló foglalkoztatása. Az eddigi tapasztalatok azt a jogos reményt keltik, hogy az I. osztálybeli tanítás helyesebb alapot kap az előkészítővel. Ily iskola eddig Vácán, Budapesten, Egerben, Kaposvárott, Sopronban és Szegeden működik. Előkészítő intézmény a vakoknál csak a budapesti országos intézetben van, ahol ezenkívül óvoda is van.

A gyógypedagógiai intézményeknek elméleti eredménye mellett igen szembeszökő a gyakorlati irányú képzés is. A könyvben számos kép és magyarázó szöveg tanuskodik arról, hogy például a lányok mily finom ízlést mutató női kézimunkákat képesek készíteni. A fiúk kézügyességi oktatása is állja a versenyt. A rajzokat hasonló elismerés illeti. A tornában még feltűnőbb az eredmény. E téren alig várható gyönyörű eredményt mutatott fel egynéhány intézet: Eger, Debrecen, Vác, Budapest áll., Szeged, Sopron és

a vakok budapesti intézete. Nagyon becsülhető továbbá azoknak az igazgatóknak és szaktanároknak fáradozása, kik a cserkészzetnek eléggé nem értékelhető, nemesítő hatását felhasználják a siketnéma tanulóifjúság nevelésére is (Vác, Budapest). Mindenhol meg kellene szervezni a cserkészzetet, mert jóval előbbre vinné például a siketnémák erkölcsi fejlődését.

A vakok budapesti állami intézetében az ő különleges taneszközeiknek: az írógépeknek, olvasókönyveknek, domborművü térképeknek, Braille-betűiknek alkalmazási módja (írás-olvasás) ragadja meg feltűnően a figyelmet. Ez intézetben négy fokozatos osztály s efelett három továbbképző jelzi az iskolai vakoknak ezidőszerinti szellemi színvonalát. A Vakok Budapesti Országos Intézete megalkotta három külön csoportban a gyengetehetségű vakok, a kevéssé látó vakok és a vak-siketnémák tanítását is. E feladatoknak vállalásával formásan kikerekített mintaintézménnyé lett a Vakok Budapesti Intézete.

A 40 intézménynek a tanulók létszámára vonatkozó adatai ezek: kilenc siketnéma intézetben 993; két siketnéma fiú- és leányfoglalkoztató intézetben 69, egy nagyothallók intézetében 40, két beszédhibások intézetében 671, összesen: 1773 tanuló. Öt vakok tanintézetében 493, egy vakok foglalkoztatójában 23, összesen: 516. A szellemileg fogyatékosok öt intézetében 358, 15 kisegítőiskolában 1989, összesen: 2347. Végösszeg: 4636 tanuló. A tanárok száma óraadókon és hitoktatókon kívül 215.

Ez érdekes és értékes mű ismertetésének azzal a kérdéssel szakítom véget, vajjon nem válnék-e a könyv szerkezetének javára, ha az egyes intézetek ismertetése általában azonos szempontokból s egyazon sorrendben történék:

Ereos Borbély Sándor.

M. Buday Júlia dr.: A magyar filozófiai irodalom bibliográfiája 1901—1925.

Budapest, 1929. Kir. Magyar Egyetemi Nyomda. (N. 8-r., XII + 248 l.)

Ára 20 pengő.

Főlöszlegesen volna hosszadalmasan bizonyítgatni, hogy a célszerűen szerkesztett könyvészeti összeállítások mily fontos kellekai a tudományok eredményes művelésének. Pedig mi magyarok meglehetősen híjával vagyunk olyan könyvészeti kalauzoknak, amelyekben a kutató összegyűjtve találná valamely kérdésnek ha nem is teljes, legalább egy-egy nagyobb időkört felölelő magyar nyelvű irodalmát. Különösen tudományos folyóirataink anyagáról lehet elmondani, hogy jórészen a holt tőke sorsára van kárhozthatva, mert alig egy-két folyóiratunknak van egész évfolyamsorozatok anyagát feldolgozó tartalommutatója és így a bennük felhalmozott számos kisebb-nagyobb cikk félig-meddig szinte el van temetve. Ezért az Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ élénken érzett hiányt pótol azzal, hogy *A magyar tudományos irodalom bibliográfiája 1901—1925* összefoglaló cím alatt oly könyvészeti kiadványsorozatot indított meg, amely bár nem valamennyi, de sok tudományszakra nézve feltárja az érdeklődők előtt a XX. század első negyedének magyar tudományos irodalmát.

E sorozatnak első kötete a jelzett időszak magyar filozófiai irodalmának könyvészetét foglalja magában. Minden ilyenmű összeállítás értékét két